

SZABÓNÉ Molnár Anna**Egy innovatív szakkönyv**

Feketéné Szakos Éva: *Innovatív irányok az ezredforduló utáni andragógiában* (Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2014)

*

Feketéné Szakos Éva első könyvének megjelenése („A felnőttek tanulása és oktatása - új felfogásban” Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002) a hazai andragógiai kutatások jelentős eseménye volt, minden bizonnyal ez az új kötet is az lesz.

A szerző személyét szakmai körökben nem szükséges bővebben bemutatni. Korábban a Szent István Egyetem, majd az ELTE és jelenleg a BME oktatójaként, kutatóként, habilitált egyetemi docensként publikációival vált ismertté. Az andragógia szakok tanáraként, az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola korábbi programvezetőjeként, oktató-témavezetőjeként és az MTA Pedagógiai Bizottság Andragógiai Albizottságának tagjaként a tudományos közéletnek is aktív résztvevője.

Feketéné Szakos Éva kutatói munkásságában kezdetektől jelen van az új eredmények iránti érdeklődés. Magyar és idegen nyelvű publikációiban bemutatta többek között a felnőttképzés újabb elméleti irányait, a szakmai képzés lehetséges innovációját, hazánkban elsőként ismertette, elemezte és empirikus kutatással is vizsgálta a felnőttek tanulásának és oktatásának új paradigmáját, a konstruktivizmust, valamint nevéhez fűződik az első hazai, andragógiai Delfi kutatás.

Legújabb könyvével, amely az „**Innovatív irányok az ezredforduló andragógiájában**” címet viseli, arra vállalkozott, hogy elemezze és rendszerezze az előző évtized nagy hatású andragógiai elméleti irányait (úgy a teoretikus vonulatokat, mint a gyakorlatra vonatkozókat), és nem csupán bemutatta, de vizsgálta az elméletek gyakorlati alkalmazhatóságát is. A magyar, angol és német nyelvű szakirodalom szintetizáló áttekintésére törekedett, válogatva a kutatási eredmények közül. A válogatás legfontosabb szempontja a jövőképeség kritériuma volt, vagyis a koncepciók innovatív jellege.

Feketéné Szakos Éva azzal segítette az olvasót az innováció összefüggéseinek megértésében, hogy áttekintette és elemezte az innovációra vonatkozóan a különböző szakterületeken az utóbbi években felhalmozódott tapasztalatot és tudásbázist. A *megújítás* andragógiai jelentéséből és jelentőségéből kiindulva határozta meg az innováció andragógiai fogalmát:

véleménye szerint az ember életében a *megújulás* alapvető életszükséglet és tanulásra motiváló tényező is egyben (pl. a lemaradástól való félelem formájában, vagy generációs kényszerként). A megújulásra való képesség ugyanakkor a munkahelyek és a szervezetek, köztük a felnőttképző intézmények sikerének is elengedhetetlen feltétele.

A szerző kutatásai a trendkutatás műfajához állnak közel. A trend- és jövőkutatás célja az, hogy a jelenben feltűnő, de érzékelhetően erősödő szakterületi jelenségeket felkutassa, feltárja azok eredetét és hatókörét, növekedésük várható hatásait. A trendkutatás tehát a tervezés támogatását célozza és mint módszer a szociológiában gyökerezik, később pedig a marketing területén terjedt el. A könyvben a szerző kimutatja e kutatások felnőttképzési relevanciáit.

A felnőttképzésre vonatkozó trendkutatások a várható jövőbeli jelenségek, fejlemények felvázolásával a fejlesztési folyamatokat kívánják orientálni. A bevezető részben az olvasó megismerheti e kutatások módszertanát és az andragógia tudományterületén született eredményeit.

A kötet 3. és 4. része az újabb, vagyis az évezred első évtizedében keletkezett andragógiai koncepciókat tekinti át és foglalja rendszerbe. A hazai és nemzetközi viszonylatban jelentős eredmények összegzése és reflexiója különösen aktuális a hazai kutatás számára, mert itthon alig vannak a felnőttképzés egészét átfogó, rendszerező, elméleti munkák.

Azt is látni kell, hogy az elméleti megközelítések teljes körű elemzése és ismertetése lehetetlen vállalkozás lett volna a hatalmas forrásanyag miatt, ezért a szerző a trendkeresés és elemzés folyamatában néhány fontos tartalmi szempontot érvényesítve vizsgálódott. Azt kereste, hogy:

- az átfogó elméleti rendszerek képesek-e leírni a felnőttképzés teljességét az andragógiában, mint tudományterületben?
- hol tart ma a felnőttképzés szakmászodása, professzionalizálódási folyamata?
- az élethosszig tartó tanulás paradigmájában milyen új megközelítések jelentek meg?
- milyen új, perspektivikus irányok várhatók az andragógia jövőjét illetően?

A felnőttképzés tudományának fejlesztése szempontjából jelentős nemzetközi és magyar innovatív elméleti és gyakorlati irányok összegzése és továbbgondolása alapján kirajzolódtak az aktuális trendek és jövőbeli irányok:

- A felnőttképzés teljes rendszerének átfogására az utóbbi években kevés teoretikus vállalkozik, nincs egységes koncepció, de kibontakozóban van egy átfogó próbálkozás, mely a tanulást választja kiindulópontnak az új elméleti rendszer felépítéséhez. Napjaink felnőttképzésének elmélete egy bővülő, a szubdiszciplináris területek felé is nyitott és a plurális társadalom igényeihez alkalmazkodó, dinamikus rendszernek tekinthető.
- Erősödik a felnőttképzés szakmaisága.
- Az élethosszig tartó tanulás életút- és változásorientált megközelítései mellett továbbra is aktuális a tudástársadalom/tanuló társadalom kérdése, továbbá jelentősebbé vált a tudás- és innováció-menedzsment.
- A felnőttkori tanulás elméletei között hazai viszonylatban ugyanúgy, mint a nemzetközi kutatásokban kiemelkedik a konstruktivizmus, a szociális konstruktivizmus, a transzformatív tanuláselmélet és újabb vonulatként az élményorientált, az autentikus, a kooperatív elmélet és az akciótanulás elmélete.
- Az akciótanulás tipikusan az az elmélet, amelyben a humán erőforrás-menedzsment és az andragógia összekapcsolódik, sőt a határvonalaiak el is mosódnak. Az általános célú, a személyiség fejlesztését szolgáló és a munkaerő-piaci orientáció közötti közeledés jelenségének vagyunk tanúi.
- A felnőttkori tanulás szociális kontextusában felértékelődik a munkahelyi informális tanulás kutatása.

- Lehetséges jövőben irányok, melyek még újkeletű fejlemények a szakirodalomban: a nem kognitív (szomatikus, spirituális, narratív) és a multikulturális megközelítések közül a nem-nyugati perspektíva.

Összegzésként elmondható, hogy Feketéné Szakos Éva legújabb kötetével a magyar felnőttképzés és a neveléstudomány számára olyan könyv született, melynek tudományos jelentőségét nemcsak annak eredményei, az újszerű kutatásmetodológia alkalmazása, és az eredmények gyakorlati alkalmazhatósága adja, hanem a konklúziók által inspirált további, remélhetőleg mielőbb meginduló viták és kutatások is.